

An Analysis Of The 2013 Pre-School Education Curriculum In Terms Of Character Education

Evrım KOCALAR, Gaziantep University Institute of Education Sciences, 0000-0003-2431-7304

Erdal BAY, Gaziantep University Institute of Education Sciences, 0000-0003-3167-9987

Abstract

Character training is the building block of character and is defined as the training that determines how a person will have a character in adulthood from a young age and constructs his / her character. Pre-school period is a critical period in which a large part of the character of the child is shaped and the foundation of what kind of person he/she will be in the future. For this reason, the character education and the quality of education to be given to the child during this period is of great importance.

The overall aim of this study is to analyze the 2013 pre-school education curriculum in terms of character education. Document analysis method was used in the research. In the research, "2013 Preschool Education Curriculum, 2013 Preschool Education Curriculum Activity Book, 2018 Preschool Education Book" were used as the data collection tools and these documents were analyzed for Character Education. Content analysis was used in the analysis of the data, and during the analysis, codes were first determined, and then themes and categories were removed.

According to the results of the research, it has been determined that the most careful, creative, talented and independent character traits are included in the 2013 preschool education curriculum. It has also been observed that the 2013 Pre-school Education Curriculum, the 2013 Pre-School Education Curriculum Activity Book and 2018 Pre-School Education book have harmony with each other in terms of character education

Keywords: Pre-School Education Curriculum, Pre-School Character Education, Character, Pre-School Education.

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 21, No 3, 2020
pp. 1304-1319
DOI: 10.17679/inuefd.780300

Article type:
Research article

Received : 13.08.2020
Accepted : 26.11.2020

Suggested Citation

Kocalar, E. & Bay, E. (2020). *An Analysis Of The 2013 Pre-School Education Curriculum In Terms Of Character Education*, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(3), 1304-1319. DOI: 10.17679/inuefd.780300

Bu makale Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından Nisan 2019 tarihinde kabul edilen 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Character includes all behaviors that reveal various aspects of people's personalities. At the same time, character can be defined as a communal and social concept as it determines the place and relationships of people in society.

Assuming that the general purpose of education is to cultivate virtuous individuals, we can say that character education has gained importance for our country today. Because, in character education, one has to find his / her own essence in order to reveal the good, right and beautiful potential of the individual.

The importance of the opportunities provided to children at an early age through pre-school education cannot be denied. Considering the fact that the personalities of the children developed at the age of six-seven years told by the authorities, it is inevitable that character education should be given seriously starting from the preschool period. In the formation of the basic character of the child, the preschool period acts as the foundation of a creation. The trainings given after the preschool period only allow this building so as to decorate and look better to the eye; thus, it completes the character formation process by multiplying.

The overall aim of this study was to analyze the preschool education in the context of character education. 2013 Preschool Education Curriculum and 2013 Preschool Education Curriculum Activity Book and 2018 Preschool Activity Book were analyzed in terms of character education.

Purpose

The aim of this study is to analyze the 2013 preschool education curriculum and activity books related to the program in terms of character education. For this purpose, answers to the following questions have been sought:

1. What are the elements related to character education in the titles "aims, basic principles of preschool education, importance of preschool education and basic features of preschool education curriculum " in preschool education curriculum?
2. What are the elements related to character education in the 36-72 month old children's "cognitive, language, social-emotional, motor development and self-care skills" development areas??
3. What are the elements related to character education in the 2013 preschool education Curriculum Activity Book and 2018 Preschool Activity Book?

Method

In this study, 2013 pre-school education curriculum still being used in Turkey, 2013 pre-school education curriculum activity book and 2018 pre-school activity books were analyzed through document analysis technique to reveal the answers for the research questions.

Within the scope of the research, the 2013 preschool education curriculum, 2013 preschool education curriculum activity book published by the Ministry of National Education and 2018 preschool activity book prepared in 2018 were taken as a sample.

The main element of the research problem in the research based on the 2013 Pre-school education curriculum were the "Objectives of Preschool Education ", "Basic Principles of Preschool Education", "Importance of Preschool Period and Basic Characteristics of the Program", "Cognitive Development", "Language Development", "Social and Emotional Development", "Psycho-motor Development", "Self-care Skills" were listed according to the another source with the themes. These themes were emerged according to the characteristic codes for each section.

Findings

According to the findings; it was seen that the least characteristic feature is the objectives of pre-school education. It was also found that some of the characteristic features of the aim of preschool education, basic principles and characteristics of preschool education curriculum are not in five development areas. It was seen that the most characteristic feature in the analysis of all documents is careful and capable. According to the results of the document analysis, both the Preschool Education Curriculum in 2013 and the 2013 Preschool Education Curriculum Activity Book and the 2010 Preschool Activity Books emphasized some characteristics features more and some features less.

Discussion & Conclusion

It was revealed that from the 2013 Curriculum, the most emphasized word was "Careful" as a character of a child. However, when the sub-headings within the curriculum were examined, it was observed that the "careful" feature was not included at all in the sub-objectives of the curriculum.

When we looked at the objectives of pre-school education, it was found that only three of the forty-seven characteristics obtained from the whole of the 2013 Preschool Education Curriculum were not found and the remaining forty-four characteristics were not found, and the title of the aims of pre-school education was the least characteristic feature.

Tolerance was found to be the most common characteristic in the basic principles of preschool education. When we look at the 2013 Preschool Education Curriculum in general, it has been concluded that the tolerance feature is repeated twenty-one times and it is in the lower ranks.

When we look at the importance and basic features of preschool education, it is found that the most characteristic feature is creativity. Creativity feature was repeated as two hundred and thirty-four times in 2013 Preschool Education Curriculum as a characteristic feature.

Looking at the gains and indicators of the five developmental characteristics in the 2013 Preschool Education Curriculum, it was seen that twenty-nine of the forty-seven characteristics found throughout the program were included. In other words, it was concluded that the eighteen characteristics of the aims, basic principles, importance and basic characteristics of preschool education are not included in the development areas.

Looking at the 2013 Preschool Education Curriculum Activity Book and 2018 Preschool Activity Books, they were prepared by using the objectives and indicators in five development areas in 2013 Preschool Education Curriculum; It was found to be compatible with the curriculum. In both activity books, careful, creative, talented and independent traits were found to be the most prominent characteristics. When both activity books were examined, it was concluded that there was an increase in the number of activities given and that there was an increase in the characteristic features.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi¹

Evrım KOCALAR, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 0000-0003-2431-7304
Erdal BAY, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 0000-0003-3167-9987

Öz

Karakter eğitimi, karakterin yapı taşı olup, bireyin karakterini inşa eden eğitim olarak tanımlanmaktadır. Okul öncesi dönem çocuğun karakterinin büyük bir kısmının şekillendiği, gelecekte nasıl bir kişi olacağına temellerinin atıldığı kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocuğa verilecek olan karakter eğitimi ve eğitimin niteliği büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 2013 okul öncesi eğitim programını karakter eğitimi açısından analiz etmektir. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi; veri toplama kaynağı olarak "2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabı" kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmış olup analiz sırasında önce kodlar belirlenmiş daha sonra tema ve kategoriler çıkarılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; programda en fazla dikkatli, yaratıcı, yetenekli ve bağımsız özelliklerine yer verildiği saptanmıştır. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2013 ve 2018 Etkinlik Kitaplarının karakter eğitimi açısından birbirleri ile uyumlarının olduğu görülmüştür. Çünkü programda en çok yer alan karakteristik özelliklerin, etkinlik kitaplarındaki etkinliklerde de yoğun bir şekilde bulunduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim Programı, Okul Öncesinde Karakter Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim.

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 21, Sayı 3, 2020
ss. 1304-1319
DOI: 10.17679/inuefd.780300

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 13.08.2020
Kabul Tarihi : 26.11.2020

Önerilen Atıf

Kocalar, E. & Bay E. (2020). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi, *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1304-1319. DOI: 10.17679/inuefd.780300

¹ Bu makale Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından Nisan 2019 tarihinde kabul edilen 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Karakter Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Karakter, insanların kişiliklerinin çeşitli yönlerini ortaya koyan davranışların tamamını kapsamaktadır. Aynı zamanda karakter, insanın toplum içerisindeki yerini ve ilişkilerini de belirlediğinden toplumsal ve sosyal bir kavram olarak da tanımlanabilir. Kısaca karakteri, kişiyi doğru şeyi yapmaya, yanlış şeyi yapmamaya yönelten karmaşık bir psikolojik yapı olarak da nitelendirebiliriz.

Karakter eğitimi, kişinin doğasında var olan ve yaşadığı toplum tarafından da kabul edilen değer ve tutumların ortaya çıkarılarak geliştirilmesini sağlamaktadır. Close'e (1997) göre; "karakter eğitimi karakterin yapı taşıdır ve karakteri inşa eder." "Karakter eğitimi tek bir birey ile başlasa da sonunda toplumu inşa eder" (Harned, 1999). William Bennett (1991) 'in de dediği gibi, "çocuklarımızın hayran olduğumuz karakter özelliklerine sahip olmaları için, onların bu karakter özelliklerinin neler olduğunu bilmelerini sağlamak bizim görevimizdir."

Geçmişten günümüze insanlar eğitimle hep iç içe olmuşlardır. Her ne kadar eğitim ve öğretim sürecine bilgi kazanmak ve meslek sahibi olmak amacıyla başlansa da süreç içerisinde amaç, insanların davranışlarının ve karakterlerinin şekillendirilmesine dönüşmüştür. Yani karakter eğitime yönelik her tür eğitim faaliyeti öğrencilerin karakter gelişimini desteklemek için yapılmaktadır diyebiliriz.

Eğitimin genel amacının karakteri düzgün erdemli bireyler yetiştirmek olduğunu varsayarsak, günümüzde karakter eğitiminin ülkemiz için de ne kadar önem kazanmış olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü karakter eğitiminde, bireyde var olan iyi, doğru, güzel potansiyelinin ortaya çıkarılması için kişinin kendi özünü arayıp bulması vardır.

Dünyada ve yaşanan toplumun her kesiminde karakterli ve erdemli bireylere olan gereksinim gün geçtikçe daha da artmaktadır. Günümüzde toplumlarda yaşanan siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel yozlaşmanın sonucunda iyi eğitim almış karakterli bireylerin önemi bir kez daha gün yüzüne çıkmıştır. Bu da eğitim programlarında verilmesi elzem olan karakter ve değer eğitiminin önemini ortaya koymaktadır. Çünkü verilecek nitelikli bir karakter eğitimi ile yakınılan olumsuz karakter özelliklerinin en aza indirgenmesi mümkündür. Bu eğitimin verilmesinde en büyük görev ise okula ve tabii ki uygulayıcılar olan öğretmenlere düşmektedir.

Çocuklar doğuştan bazı yetilerle dünyaya gelmiş olsalar da toplum tarafından kabul gören bazı değerlere sonradan sahip olmaya başlarlar. Bu değerler önce aile içinde oluşmaya başlar ve daha sonra sosyal çevre ile birlikte şekillenir. Okul çağına kadarki sürede anne baba çocuğun ilk öğretmeni olur. Çocuklar bu ilk öğretmenlerinden, içine doğdukları en küçük sosyal yapı olan ailenin değerlerini görerek deneyimleyerek öğrenirler. Öğrendikleri bu değerleri de zaman içinde alışkanlığa dönüştürerek karakterleri haline getirirler. "Ahlak değerlerinin kazanılması, çocuğun ruhsal gelişimiyle, kişiliğinin oluşumuyla ve bilişsel gelişimiyle sıkı sıkıya ilişkilidir. Bu nedenle kişiliğin temellerinin atıldığı ilk 6-7 yılda bu değerler benliğe sinerler, sonraki çağlarda da pekişerek özümserler" (Koca, 1987).

Doğumla temel eğitim arasındaki dönemi kapsayan okul öncesi eğitim; çocuğun psikomotor, dil, sosyal duygusal ve bilişsel alanlarında gelişimini, bireysel farklılıklar çerçevesinde, içinde bulunduğu çevre şartlarını da göz önüne alarak zengin uyarıcılarla desteklemeyi amaçlayan, ailede başlayıp eğitim kurumlarında devam ederek desteklenen bir eğitim süreci olarak ifade edilmektedir. (Aral, Kandir, Can Yaşar, 2011; Poyraz ve Dere, 2011). Okul öncesi eğitim çocuğun tüm gelişim alanlarının en hızlı şekilde gelişmesi ve eğitiminin birinci adımı olması açısından büyük öneme sahiptir. Bu yıllarda aldığı eğitimin kalitesi, çocuğun yaşamını olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Bu dönemde çocuğun beceri ve yetenek alanında gelişimini sağlamak, ona kılavuzluk etmekle ve doğru davranışlarını pekiştirmekle mümkün olabilmektedir. (Poyraz ve Dere, 2011). Bu nedenle okul öncesinde verilecek karakter eğitimi çocuğun bütün yaşamına olumlu katkı sağlayacaktır.

Okul öncesinde çocukların değerleri öğrenmelerinin en etkili, kolay yolu oyun ve deneyimlemeyle öğretilmesidir. Bunun da en etkili aracı eğitim programlarıdır. "Çocuklara değerlerin kazandırılmasına yönelik yapılan araştırmalarda, değerlerin eğitim programları ile bütünleştirilerek verildiği görülmektedir" (Akpınar ve Özdaş, 2013). Eğitim programları aracılığıyla verilecek olan karakter eğitimi hem sistematik özellikte olmuş olacak hem de çocukların toplum tarafından istenilen ve kabul gören bireyler olarak yetişmelerinin sağlanmış olacağını söylenebilir.

Eğitimin amacının kişilerde olumlu davranış değişiklikleri meydana getirmek olduğundan da yola çıkarak, bu davranış değişikliklerinde kullanılacak olan eğitim programlarının eğitim sistemi içerisinde ne kadar önemli bir yere sahip olduğu ve karakter gelişiminde de ne kadar etkili olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Okullar aracılığıyla verilecek olan karakter eğitimi ne kadar erken yaşta başlarsa o kadar kritik bir önem arz etmektedir. Çünkü sahip olunan pek çok özellik gibi kişiliğin de gen yoluyla belirlendiğini söylemek mümkündür. Karakterin de bir kişilik yapısı olduğu düşünülürse, bu yapı birey daha doğmadan önce

belirlenmektedir diyebiliriz. Doğumdan sonra da çeşitli etkenlerin yardımıyla üzerine eklemeler yapılarak 6-7 yaşına kadar bireyin karakterinin önemli bir bölümü şekillenmiş olacaktır. Bu da karakter eğitiminin okul öncesi dönemden başlaması gerektiği gerçeğini ortaya koyduğu söylenebilir.

Bireyin karakteri, Ellis'in (1956) de dediği gibi "bedensel, zihinsel ve ahlaki unsurların bir araya gelmesi ile şekillenir." Bu nedenle yapılan araştırmaların sonuçlarına da bakıldığında; kişiliğin temelini atıldığı, bireylerin karakterlerinin büyük bir kısmının şekillenmeye başladığı erken yaşlara karşılık gelen okul öncesi dönemde karakter eğitiminin verilmesinin yaygın bir kabul gördüğü söylenebilir. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunda yer alan Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları incelendiğinde de; "Bireyleri; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirmek" ve "beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek" maddeleri bulunmaktadır (Okul Öncesi Eğitim Programı, 2013). Bu ifadelerden yola çıkarak, karakter eğitiminin okul öncesi dönemden itibaren verilmeye başlanması önem arz etmektedir diyebiliriz.

Alan yazının incelenmesi sonucunda, Türkiye'de karakter eğitimi ile ilgili yapılmış olan çalışmalara bakıldığında, karakter eğitimi ile ilgili çalışmaların sayısı artmış olsa da verilen önem açısından ve karakter eğitiminin okullarda uygulanmasına yönelik olarak istenilen düzeye henüz ulaşamadığı söylenebilir. Ayrıca okul öncesi eğitim programının değer eğitimi açısından analizi ile ilgili çalışmaların fazlalığı dikkat çekerken, 2013 okul öncesi eğitim programının karakter eğitimi ile ilgili analizine ilişkin herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bütün bu sorunlardan hareketle kişiliğin gelişmeye ve şekillenmeye başladığı okul öncesi dönemde verilmesi gereken karakter eğitiminin, mevcut 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ne şekilde yer aldığı incelenmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Bütün bunlardan hareketle, yapılan bu çalışma şu yönleriyle önemlidir:

- Türkiye'de 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile ilgili yapılmış olan çalışmalara bakıldığında genellikle değer eğitimi ile ilgili çalışmalar görülmektedir. Çalışma 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında değer eğitimi yerine karakter eğitimine odaklanması açısından önemlidir.

- 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan karakterler çıkarıldıktan sonra, yine MEB tarafından hazırlanan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Etkinlik Kitabı ile 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitaplarında yer alan etkinlikler de karakter eğitimi açısından incelenmiştir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Etkinlik Kitabı'ndaki ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabı'ndaki karakterlerin bulunma yoğunlukları karşılaştırılmıştır. Alan yazında etkinlik kitaplarının analizi ile ilgili hiçbir çalışma bulunmadığından veri toplama kaynakları olarak kullanılan dokümanlar yönüyle de alana katkı sağlayacak ilk çalışma olacağından dolayı önemlidir.

- Ayrıca bu çalışma okul öncesi eğitim programının, karakter eğitimi boyutunda geliştirilmesine katkı sağlaması açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, 2013 okul öncesi eğitim programını ve programla ilintili etkinlik kitaplarını karakter eğitimi açısından analiz etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1.Okul öncesi eğitim programında yer alan, "okul öncesi eğitimin amaçları, temel ilkeleri, okul öncesi dönemin önemi ve okul öncesi eğitim programının temel özellikleri" başlıklarında karakter eğitimine ilişkin unsurlar nelerdir?

2.Okul öncesi eğitim programında 36-72 aylık çocukların; "bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişim ve öz bakım becerileri" gelişim alanlarına ait kazanım ve göstergelerdeki karakter eğitimine ilişkin unsurlar nelerdir?

3.2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabında karakter eğitimine ilişkin unsurlar nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışmada, nitel verilerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınarak derinlemesine incelenmesine imkan veren nitel araştırma modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2016).

Türkiye'de okul öncesi alanında halen kullanılmakta olan 2013 okul öncesi eğitim programı ile 2013 okul öncesi eğitim programları etkinlik kitabı ile 2018 okul öncesi etkinlik kitabı incelenerek, araştırma sorularına detaylı cevaplar verebilmek amacıyla doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. "Doküman incelemesi,

araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Doküman incelemesi yöntemi;

- i) Dokümanlara ulaşma,
- ii) Orijinalliği kontrol etme,
- iii) Dokümanları anlama,
- iv) Veriyi analiz etme,
- v) Verinin kullanımı basamaklarından oluşur.

Araştırma kapsamında, dokümanlara ulaşma basamağında, MEB tarafından yayınlanan ve halen yürürlükte olan 2013 okul öncesi eğitim programı, 2013 okul öncesi eğitim programları etkinlik kitabı ile mevcut program değişmediği halde 2018 yılında hazırlanan 2018 okul öncesi etkinlik kitabı veri kaynağı olarak alınmıştır. 2016 yılında çıkarılan özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için hazırlanmış olan etkinlik kitabı ise özel eğitim alanıyla ilgili olduğu için araştırmaya dahil edilmemiştir. Tablo 1’de Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim alanında incelenen dokümanlara yer verilmiştir.

Tablo1.

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim Alanında İncelenen Dokümanlar

Yıl	Okul Öncesi Eğitim Dokümanları
1989	Taslak Okul Öncesi Eğitim Programı
1994	Okul Öncesi Eğitim Programı
2002	Okul Öncesi Eğitim Programı
2006	Okul Öncesi Eğitim Programı
2013	Okul Öncesi Eğitim Programı
2013	Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı
2016	Özel Eğitim İhtiyacı Olan Çocuklar İçin Okul Öncesi Etkinlik Kitabı
2018	Okul Öncesi Etkinlik Kitabı

Araştırmada incelenen dokümanların pdf formatları internetten indirilmiştir. Orijinalliğinin kontrolü basamağında, dokümanlar incelenirken ulaşılan web sayfasındaki URL adresi kontrol edilerek MEB’ nin resmi web sayfası olduğu onaylanmıştır. Dokümanlar MEB’ nin resmi sitesinden alındığı için ek bir orijinallik kontrolüne ihtiyaç duyulmamıştır.

Dokümanları anlama basamağında; kullanılacak olan 2013 okul öncesi eğitim programı, 2013 okul öncesi eğitim programı etkinlik kitabı ve 2018 okul öncesi etkinlik kitabı araştırmacılar tarafından karakter eğitimi açısından analizine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin analizi basamağında; doküman incelemesinden elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak amaçlanır. Temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri, belli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). *2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Etkinlik Kitabı ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabının* araştırmanın veri seti olduğuna ve bu dokümanların içeriğinin tamamında analiz yapılmasına karar verilmiştir. Bu dokümanlarda yer verilen karakteristik özelliklerin neler olduğu ve ne sıklıkta verildiği, karakter eğitimi destekleyip desteklemediği araştırılmak istenmiştir.

Araştırmada ilk olarak problem durumunun ana ögesi olan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan *“Okul Öncesi Eğitimin Amaçları”, “Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri”, “Okul Öncesi Dönemin Önemi ve Programın Temel Özellikleri”* başlıkları ile yine programda yer alan *“Bilişsel Gelişim”, “Dil Gelişimi”, “Sosyal ve Duygusal Gelişim”, “Motor Gelişim”* ve *“Öz Bakım Becerileri”* alanlarına ait kazanımlar, araştırmacı tarafından başka bir kaynaktan bulunan karakter özellikleri listesine göre ayrı ayrı analiz edilerek karakteristik kodlar çıkarılmıştır. Çıkarılan karakteristik kodlar kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır. Gelişim alanlarına ait kazanımlardaki karakteristik kodların çıkarılmasından sonra her bir gelişim alanına ait göstergeler de yine tek tek karakter özellikleri listesine göre karakteristik kodlar çıkarılarak analiz edilmiştir. Hangi gelişim alanında hangi karakteristik kodlara yer verildiği daha iyi görülebilsin diye her bir gelişim alanına ait karakteristik kodlar ayrı ayrı tablo halinde düzenlenmiştir. Tablo 2’de veri analizine örnek bir kesit sunulmuştur.

Tablo 2.

Karakter Özelliklerinin Sosyal Duygusal Gelişim Alanı Göstergelerinde Yer Alma Durumu

Kategoriler	Alt Kategoriler
Yaratıcı	Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.(SDG-3) Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar.(SDG-14)
Dışadönük	Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder.(SDG-3) Grup önünde kendini ifade eder.(SDG-15)
Yetenekli	Nesneleri alışılmadık dışında kullanır.(SDG-3)
Bağımsız	Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.(SDG-3) Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar.(SDG-7)

Araştırmada daha sonra doküman incelemesi sonucu 2013 Okul Öncesi Eğitim Programındaki beş farklı gelişim alanına ait kazanım ve göstergelerden çıkarılmış olan karakter özellikleri, "2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Etkinlik Kitabı"nda yer alan kırk etkinlikte ve güncellenip geliştirilen "2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabı"nda yer alan üç yüz kırk bir farklı etkinlikte aranmıştır. Etkinliklerde kullanılan gelişim alanlarına ait kazanımların alt göstergeleri tek tek analiz edilerek, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı analizinden çıkarılan karakter özelliklerinin hangilerine, etkinliklerde yer verildiği saptanmaya çalışılmıştır.

Çıkarılan kod ve kategoriler bir süre sonra araştırmacılar tarafından tekrar incelenerek düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır. Yapılan düzeltme ve değişiklikler daha sonra yeniden araştırmacılar tarafından ayrı ayrı incelenmiştir. Verilerin sonuçlarla tutarlılığına özen gösterilmiştir. Ayrıca kategori, tema ve kodların tutarlılığını sağlamak için ilgili dokümanlar birer hafta aralıklarla üç kez incelenmiş, belirlenen kodlarda bir değişiklik olmadığı tespit edilmiştir. Böylece çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliği arttırılmaya çalışılmıştır. Geçerlilik ve güvenilirliği arttırmak için çıkarılan kod ve kategoriler, ayrıca alanda uzman iki doktora öğretim üyesine de gönderilerek görüşleri alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak tüm araştırma sorularının genel bulguları tek bir tablo şeklinde aşağıda sunulmuştur. Daha sonra ise her bir araştırma sorusu ile ilgili detaylı bulgular ayrı ayrı verilmiştir.

2013 okul öncesi programı ve 2013 okul öncesi eğitim programı etkinlik kitabı ile 2018 okul öncesi etkinlik kitabında yer alan karakteristik unsurlara ait bulguların genel karşılaştırmaları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3'te 2013 okul öncesi eğitim programının giriş bölümünde, programda yer alan gelişim alanlarında ve 2013 okul öncesi eğitim programları etkinlik kitabı ile 2018 okul öncesi etkinlik kitaplarında yer alan karakteristik unsurlara yer verilmiştir.

Tablo 3.

Tüm Araştırma Sorularının Bulgularının Genel Karşılaştırma Tablosu

Karakter Özelliği	Programın Giriş Bölümünde			Programda Yer Alan Gelişim Alanlarında					Etkinlik Kitaplarında		Toplam
	O.Ö.E. Amaçları	O.Ö.E. Temel İlkeleri	O.Ö.E.P. Özellikleri	Bilişsel Gelişim	Sosyal Duygusal Gelişim	Dil Gelişimi	Motor Gelişim	Öz Bakım	O.Ö.E.P. Etkinlik Kitabı 2013	O.Ö. Etkinlik Kitabı 2018	
Dikkatli	1	1		5	4	1	2	3	40	297	354
Yetenekli	1	1		1	3	1	5	1	33	305	351
Yaratıcı	1	6		2	4	2	2		15	202	234
Bağımsız	2	3				2	5	3	32	293	340
Sorumlu	1	1				4	3		3	60	72
Saygılı	2	1		1	1	5			4	52	66
Girişken		1	2		2	3			7	56	71
Nazik					1	2		1		23	27
Düzenli			2			1	1	1	3	37	45

Özenli				2	2			1	20	25	
Meraklı	1	4	1	3				5	52	66	
İşbirliği	1			1	2			1	16	21	
Empatik	1			2				2	19	24	
Farklılıklara Saygılı	1	3		2				2	13	21	
Yardımlaşma	1				2			1	14	18	
Dışadönük		2		2				9	46	59	
Hoşgörülü	3	1		2				2	13	21	
Sevgi	1	1	1	1				2	5	11	
Temiz							2		10	12	
Sağlıklı		2					2		16	20	
Tedbirli	1				2	1		7	48	59	
Güvenli	1	2		1		1		4	19	28	
Dengeli		1			1	1		3	21	27	
Uzlaşmacı				1					1	2	
Rahat	2	4		1				4	15	26	
Adil				1					7	8	
Azimli				1					9	10	
Titiz				1					6	7	
Vatansever			1					1	2	4	
İyilik	1									1	
Eşitlik	1									1	
Milli ve Manevi Mirasa Sahip Çıkma	1	1								1	
Demokratik Olma	1									1	
Sosyal	1	3								4	
Planlı	1	1								2	
Bilgiye Önem Verme	1									1	
Paylaşımçı	1									1	
Dayanışma	1									1	
Özsaygılı	1									1	
Özgüvenli	1									1	
Disiplinli	1									1	
Korkusuz	1	2								3	
Maceracı	1	1								2	
Öz değer		3								3	
Uyumlu		1								1	
Yeniliğe Açık Olma		2								2	
Öz yetkinlik		1								1	
Sıcakkanlı		1								1	
TOPLAM	3	34	52	12	18	39	22	21	181	1677	2059
		89			112				1758	2059	

Tablo 3. incelendiğinde en az karakteristik özelliğin okul öncesi eğitimin amaçları başlığında olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimin amacı, temel ilkeleri ve okul öncesi eğitim programının özellikleri başlığında yer alan bazı karakteristik özelliklerin beş gelişim alanında yer almadığı da ulaşılan bulgular arasındadır.

Dokümanların tamamının analizinde en fazla yer alan karakteristik özelliğin dikkatli(354 kez) ve yetenekli(351 kez) olduğu görülmektedir. Yine yapılan analiz sonuçlarına göre gerek 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında gerekse de 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı ile 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitaplarında dikkatli, yetenekli, yaratıcı karakteristik özelliklerine çok fazla vurgu yapılmışken vatansever, uzlaşmacı, adil, titiz karakteristik özelliklerine ise çok az vurgu yapıldığı ulaşılan bulgular arasındadır.

Birinci Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

“Okul öncesi eğitim programında yer alan, “okul öncesi eğitimin amaçları, temel ilkeleri, okul öncesi dönemin önemi ve okul öncesi eğitim programının temel özellikleri” başlıklarında karakter eğitimine ilişkin unsurlar nelerdir?” sorusu ile ilgili detaylı bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.

Programın Giriş Bölümünde Yer Alan Başlıklardaki Madde Sayısı, Karakter Türü Sayıları ile Karakter Türlerinin Tekrarlanma Sayıları

Programın Giriş Bölümü	Madde Sayısı	Karakter Türü	Toplam Karakter Sıklığı
Okul Öncesi Eğitimin Amaçları	4	3	3
Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri	18	28	34
Okul Öncesi Dönemin Önemi ve Okul Öncesi Eğitim Programının Temel Özellikleri	4 başlık + 16madde	26	52

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan “Okul Öncesi Eğitimin Amaçları” bölümünde yapılan analiz sonucunda; bu bölümde yer alan dört maddenin üçünde iyilik, eşitlik ile milli ve manevi mirasa sahip çıkma özelliklerinin birer kez yer aldığı tespit edilmiştir. Yine bu bölümde tespit edilen bu üç karakteristik özellik dışında diğer bölümlerde yer alan karakteristik özelliklerin hiç birine yer verilmediği saptanmıştır.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan “Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri” bölümünde yapılan analiz sonucunda; yer alan on sekiz maddenin on birinde karakter eğitimi ile ilgili yirmi sekiz farklı karakteristik özelliğin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bölümde birden fazla tekrar eden karakteristik özelliklerle birlikte toplam tekrar etme sıklığı otuz dört olarak tespit edilmiştir. Bulunan yirmi sekiz karakteristik özellik içerisinde hoşgörü özelliği farklı maddelerde toplamda üç kez geçerek en fazla tekrar edilen özellik olarak bulunmuştur. Saygılı, rahat ve bağımsız özellikleri ise toplamda iki kez geçmiştir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan “Okul Öncesi Dönemin Önemi ve Okul Öncesi Eğitim Programının Temel Özellikleri” bölümlerinde yapılan analiz sonucunda; bu bölümde yirmi altı farklı karakter özelliğine yer verildiği görülmüştür. Bu karakteristik özelliklerden yaratıcılık farklı yerlerde olmak üzere toplam altı kez vurgulanarak en fazla tekrar edilen karakteristik özellik olmuştur. Meraklı ve rahat özelliklerinin ise farklı yerlerde toplamda dört kez vurgulandığı tespit edilmiştir. Sosyal, bağımsız ve farklılıklara saygılı olma özellikleri de üçer kez vurgulanmıştır.

İkinci Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

“Okul öncesi eğitim programında 36-72 aylık çocukların; “bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişim ve öz bakım becerileri” gelişim alanlarına ait kazanım ve göstergelerdeki karakter eğitimine ilişkin unsurlar nelerdir?” sorusu ile ilgili detaylı bulgular aşağıda sunulmuştur.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan *Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal Duygusal Gelişim, Motor Gelişim ve Öz Bakım Becerilerine* ait olan kazanım sayıları ve yapılan analiz sonucunda bu gelişim alanlarında bulunan karakter türü ile bu karakter türlerinin toplam sayısı ve yüzdeleri tablo 5’te sunulmuştur. Bu tabloya göre programda en fazla kazanım sayısına sahip olan bilişsel gelişim alanında yedi karakteristik özellik tespit edilerek en az karakteristik özellik bulunan gelişim alanı olmuştur. En fazla karakteristik özelliği bulunan gelişim alanının ise yirmi iki farklı karakteristik özellik ile sosyal ve duygusal alan olduğu görülmüştür.

Tablo 5.

Gelişim Alanlarına Göre Kazanım ve Karakter Türü Sayıları ile Karakter Türlerinin Tekrarlanma Sıklığı ve Yüzdeleri

Gelişim Alanı	Kazanım Sayısı	Karakter Türü	Toplam Karakter Sıklığı	Toplam Karakter Sayısının %
Bilişsel Gelişim	21	7	12	11
Dil Gelişimi	12	7	18	16
Sosyal Duygusal Gelişim	17	22	39	35
Motor Gelişim	5	9	22	20
Öz Bakım	8	12	21	18
Toplam	63	57	112	100

Bilişsel gelişim alanında bulunan yirmi bir kazanımda, yedi farklı karakteristik özelliğin farklı kazanım ve göstergelerde tekrar edilerek toplamda on iki kez vurgulandığı tespit edilmiştir. Sosyal duygusal alanda bulunan on yedi kazanımda, yirmi iki farklı karakteristik özellik farklı kazanım ve göstergelerde otuz dokuz kez vurgulanmıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre; dikkatli, yetenekli ve yaratıcının bütün gelişim alanlarının tamamında yer aldığı görülmüştür. Vatansaver, uzlaşmacı, rahat, adil, azimli ve titiz ise sadece tek bir gelişim alanında ve sadece tek bir kazanımda geçmektedir. Empatik, farklılıklara saygılı, yardımlaşma, temiz, sağlıklı, dışa dönük ve hoşgörülü özelliklerinin de sadece bir gelişim alanında fakat iki farklı kazanımda geçtiği tespit edilmiştir. Yine yapılan analiz sonucunda bazı karakter özelliklerinin bazı gelişim alanlarında hiç yer almadığı da tespit edilmiştir. Bazı karakter özelliklerinin ise aynı gelişim alanındaki farklı kazanımlarda tekrar ettiği de ulaşılan bulgular arasındadır. Sorumlu özelliği sosyal duygusal gelişim alanında dört farklı kazanımda ve öz bakım becerileri gelişim alanında ise üç farklı kazanımda geçerken; bilişsel gelişim, motor gelişim ve dil gelişim alanlarında hiç geçmemiştir. Bu durumun diğer karakteristik özelliklerde de aynı olduğu ulaşılan bir başka bulgudur.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında bilişsel gelişim alanında toplamda yirmi bir kazanım bulunmaktadır. Yapılan analiz sonucunda bilişsel gelişim alanına ait kazanım ve göstergelerde toplamda yedi farklı karakter özelliği bulunmuştur. Bu özellikler dikkatli, meraklı, yaratıcı, yetenekli, sevgi, saygılı ve vatansaver şeklindedir. Gelişim alanları içinde en fazla kazanıma sahip olan bilişsel gelişim alanı karakter özelliği sayısı bakımından en az olan gelişim alanından biri olarak bulunmuştur.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında dil gelişimi alanına ait kazanım sayısı on ikidir. Yapılan analiz sonucunda dil gelişimi alanına ait toplam yedi farklı karakter özelliği olduğu çıkarılmıştır. Bu özellikler dikkatli, meraklı, yaratıcı, yetenekli, nazik, saygılı ve girişken şeklindedir. Dil gelişimi alanının diğer gelişim alanları arasında en az karakter özelliğinin bulunduğu ikinci gelişim alanı olduğu tespit edilmiştir.

2013 Okul Öncesi Programında sosyal ve duygusal gelişim alanına ait on yedi kazanım bulunmaktadır. Yine bu gelişim alanındaki kazanımlarda yapılan analiz sonucunda yirmi iki farklı karakter özelliği çıkarılmıştır. Bu özellikler yaratıcı, dışa dönük, yetenekli, bağımsız, empatik, girişken, saygılı, nazik, adil, azimli, düzenli, sorumlu, hoşgörülü, işbirliği, farklılıklara saygılı, sevgi, titiz, özenli, dikkatli, güvenli, rahat ve uzlaşmacı şeklindedir. Sosyal ve duygusal gelişim alanı diğer gelişim alanları içinde en fazla karakter eğitimine ilişkin unsurun yer aldığı gelişim alanı olarak tespit edilmiştir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında motor gelişimi alanına ait kazanım sayısı beştir. Yapılan analiz sonucunda motor gelişimi alanına ait toplam dokuz farklı karakter özelliği olduğu çıkarılmıştır. Bu özellikler düzenli, yetenekli, dikkatli, yaratıcı, bağımsız, yardımlaşma, dengeli, işbirliği ve tedbirli şeklindedir. Yetenekli ve bağımsızın motor gelişimi alanında var olan beş kazanımın tamamında geçtiği tespit edilmiştir.

2013 Okul Öncesi Programında öz bakım becerileri alanına ait sekiz kazanım bulunmaktadır. Yine bu gelişim alanındaki kazanımlarda yapılan analiz sonucunda on iki farklı karakter özelliği çıkarılmıştır. Öz bakım becerileri alanında temiz, özenli, bağımsız, tedbirli, yetenekli, sorumlu, düzenli, dikkatli, dengeli, sağlıklı, nazik ve güvenli özelliklerinin olduğu ve bu özelliklerden öz bakım becerileri alanında en fazla yer verilen karakter özelliklerinin ise bağımsız, sorumlu ve dikkatli olduğu görülmüştür.

Grafik 1.

Tüm Gelişim Alanlarında Karakter Eğitime İlişkin Unsurların Bulunma Durumları

Grafik 1’de 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan bilişsel gelişim, dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim, motor gelişimi ve öz bakım becerileri alanlarındaki karakter eğitime ilişkin unsurların bulunma durumları bir arada verilmiştir. Bu grafiğe göre; ilk sıralarda yer alan dikkatli, yetenekli, yaratıcı, bağımsız ve saygılı özelliklerinin gelişim alanlarında daha yoğun şekilde yer aldığı görülmektedir. Grafiğin sonlarında yer alan temiz, sağlıklı, uzlaşmacı, rahat, adil, azimli, titiz, empatik, yardımlaşma, hoşgörülü, farklılıklara saygılı ve vatansever gibi özelliklere ise gelişim alanlarında çok fazla yer verilmediği görülmektedir. Bu grafiğe göre az yer alan karakter özelliklerinin, 2013 okul öncesi eğitim programında da çok fazla üzerinde durulmadığı görüşüne varılabilir.

Üçüncü Araştırma Sorusu İle İlgili Bulgular

“2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabında karakter eğitime ilişkin unsurlar nelerdir?” sorusu ile ilgili detaylı bulgular aşağıda sunulmuştur.

Araştırmamızın üçüncü sorusunda 2013 ve 2018 okul öncesi eğitim programları etkinlik kitaplarında yer alan karakteristik unsurların neler olduğu analiz edilmiştir. Buna göre Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı

2013'de ve Okul Öncesi Etkinlik Kitabı 2018'de Bulunan Karakter ve Etkinlik Sayıları Dağılımları tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6.

Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı 2013'de ve Okul Öncesi Etkinlik Kitabı 2018'de Bulunan Karakter ve Etkinlik Sayıları Dağılımı

Etkinlik Kitabı	Etkinlik Sayısı	Karakter Sayısı
2013 O.Ö.E.P.Etkinlik Kitabı	40	181
2018 O.Ö. Etkinlik Kitabı	341	1677

2013 okul öncesi eğitim programları etkinlik kitabında toplam kırk etkinlik yer almaktadır. Yapılan analiz sonucunda etkinliklerdeki kazanım ve bu kazanımlara ait göstergelerde toplam yüz seksen bir karakter özelliği bulunmuştur. Analiz sonuçlarında etkinliklerde en fazla dikkatli, yetenekli ve bağımsız özelliklerine yer verildiği tespit edilmiştir. Buna göre dikkatli kırk kez, yetenekli otuz üç kez ve bağımsız otuz iki kez geçtiği görülmüştür. Özenli, işbirliği, yardımlaşma ve vatansever özelliklerine ise çok fazla yer verilmediği görülmüştür.

2018 okul öncesi etkinlik kitabında üç yüz kırk bir etkinlik yer almaktadır. Analizler sonucunda etkinliklerin tamamında bin altı yüz yetmiş yedi karakter özelliğine yer verildiği tespit edilmiştir. Etkinliklerde en fazla yetenekli, dikkatli ve bağımsız karakter özelliklerine yer verilirken uzlaşmacı, vatansever ve sevgi gibi karakter özelliklerine çok az yer verildiği görülmüştür.

Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre; 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2013 ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik kitapları arasında bir uyum olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında en fazla yer alan karakteristik özelliklerin 2013 ve 2018 etkinlik kitaplarında yer alan etkinliklerde de yoğun bir şekilde bulunduğu görülmektedir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında bulunan beş gelişim alanındaki kazanım ve göstergelerin analizinden çıkarılmış olan nazik, temiz, sağlıklı, uzlaşmacı, adil, azimli ve titiz özellikleri 2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitaplarında bulunan etkinliklerin hiç birinde yer almadığı görülmektedir. Gelişim alanlarındaki kazanım ve göstergelerden çıkarılmış olan karakteristik özelliklerin tamamının 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabında yer alan etkinliklerde ise geçtiği görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada ilk olarak karakter eğitiminin okul öncesi eğitimin amaçları, temel ilkeleri ve temel özellikleri ile okul öncesi dönemin önemi başlıklarında yer alan karakteristik özelliklerin neler olduğu incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının giriş kısmında yer alan eşitlik, iyilik, milli ve manevi mirasa sahip çıkma, sosyal, planlı, özgüvenli, özsaygılı gibi bazı karakteristik özelliklerin bir kısmının, gelişim alanlarında yer almadığı görülmüştür. Programın giriş bölümünde geçen bazı karakteristik özelliklerin gelişim alanlarında yer alan kazanım ve göstergelerde yer almamış olmasının nedeni, bu karakteristik özelliklere yeterli önemin verilmeyişi ve akademik başarı odaklı karakteristik özellikler olan yetenekli, dikkatli, yaratıcı özelliklerinin daha fazla ön plana çıkmış olması söylenebilir. Buradan hareketle 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının giriş bölümdeki başlıklar ile 36-72 aylık çocukların gelişim alanlarında yer alan kazanım ve göstergelerin birbiriyle tam bir uyumunun söz konusu olmadığı dile getirilebilir. Programın giriş kısmında hedeflenen bazı karakteristik davranışların kazandırılmasını, gelişim alanlarındaki kazanım ve göstergelerin tam desteklemediği söylenebilir.

Araştırma sonucunda karakter eğitiminin mevcut okul öncesi eğitim programında ne şekilde yer aldığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında bazı karakteristik özelliklere çok fazla yer verilirken, bazı evrensel karakteristik özelliklere ise çok yer verilmediği görülmüştür. Bunun nedeni olarak küçük yaşlarda verilmesi gereken karakter eğitiminin öneminin yeterince fark edilememiş olması söylenebilir. Alan yazında 2013 Okul Öncesi Eğitim Programını karakter eğitimi açısından inceleyen bir çalışma bulunamamıştır. Aral ve Kadan (2018) tarafından yapılan 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerler Bağlamında İncelenmesi adlı çalışmalarında, en fazla sorumluluk değerine yer verildiğini bulmuşken, araştırmamızdan elde edilen bulgularda en fazla dikkatli özelliğinin yer aldığı tespit edilmiştir. Bunun sebebinin ise "programda bazı karakteristik özelliklere bazı gelişim alanlarında daha fazla vurgu yapılmış olduğu" ifade edilebilir.

Yine yapılan alan yazın incelemelerine göre Yazar ve Erkuş (2013) tarafından yapılan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Değerler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

adlı çalışmalarında, okul öncesi dönemde çocuklara verilmesi gereken değerlerin sırasıyla saygı, sevgi, hoşgörü, yardımlaşma ve sorumluluk olduğunu bulmuşlardır. 2013 okul öncesi eğitim programına bakıldığında ise yetenekli ve yaratıcı özelliklerinin çok fazla vurgulandığı görülmektedir. Buna göre bakıldığında 2013 okul öncesi eğitim programında saygı, sevgi, hoşgörü, yardımlaşma ve sorumluluk gibi evrensel düzeydeki karakteristik özelliklerin programda çok fazla vurgulanmadığı da elde edilen bulgulardandır. Bu karakteristik özelliklere az yer verilmesinin; yaratıcı, yetenekli ve dikkatli karakteristik özelliklerine ise çok fazla yer verilmesinin nedeni olarak, programın çocukların yaratıcılıklarını daha fazla ön plana çıkararak akademik becerilere odaklandığı söylenebilir. Yazar ve Erkuş (2013) tarafından yapılan çalışmada yer alan bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi çocuklarına temizlik, arkadaşlık, barış ve dürüstlük gibi karakteristik özelliklere ise programda hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı ile 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitabının karakter eğitimi açısından incelenmesi sonucunda elde edilen verilere göre, bu etkinlik kitaplarının 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan gelişim alanlarına ait kazanım ve göstergelerden yararlanılarak oluşturulması nedeniyle, aralarında bir uyumun var olduğu söylenebilir. Fakat bu uyum sadece 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının beş gelişim alanındaki yirmi dokuz karakteristik özellikle uyum gösterdiği ve geriye kalan diğer karakteristik özelliklere etkinlik kitaplarında yer verilmediği sonucu da ulaşılan bir diğer veri olmuştur. Bu duruma 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının tam anlamıyla karakter eğitimi desteklemiyor oluşu neden olarak gösterilebilir.

o *Araştırma sonucundan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:*

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı incelendiğinde, programda en fazla görülen karakteristik özelliğin dikkatli özelliği olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat eğitim programının kendi içindeki alt başlıklar incelendiğinde, okul öncesi eğitimin amaçlarında dikkatli özelliğine hiç yer verilmediği görülmüştür.

Okul öncesi eğitimin amaçları başlığına bakıldığında 2013 Okul Öncesi Eğitim Programlarının bütününden elde edilen kırk yedi karakteristik özellikten sadece üçüne yer verildiği geri kalan kırk dört karakteristik özelliğe rastlanılmadığı tespit edilmiş olup, okul öncesi eğitimin amaçları başlığının en az karakteristik özellik içeren başlık olduğu görülmüştür.

Okul öncesi eğitimin temel ilkeleri başlığında en fazla görülen karakteristik özellik hoşgörü olarak tespit edilmiştir. 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının geneline baktığımızda ise hoşgörü özelliğinin yirmi bir kez tekrarlanarak daha alt sıralarda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi eğitimin önemi ve temel özellikleri başlığına baktığımızda ise en fazla yer verilen karakteristik özelliğin yaratıcılık özelliği olduğu bulunmuştur. Yaratıcılık özelliği 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının bütününde de iki yüz otuz dört kez tekrarlanarak en fazla yer verilen karakteristik özellik olarak bulunmuştur.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan beş gelişim özelliğine ait kazanım ve göstergelere bakıldığında, programın genelinde bulunan kırk yedi karakteristik özellikten yirmi dokuz tanesine yer verildiği görülmüştür. Yani okul öncesi eğitimin amaçları, temel ilkeleri, okul öncesi eğitimin önemi ve temel özellikleri başlıklarında yer alan on sekiz karakteristik özelliğin gelişim alanlarında hiç yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2013 Okul Öncesi Eğitim Programları Etkinlik Kitabı ve 2018 Okul Öncesi Etkinlik Kitaplarına bakıldığında, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programlarındaki beş gelişim alanındaki kazanım ve göstergeler kullanılarak hazırlandığı için; programla uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Her iki etkinlik kitabında da dikkatli, yaratıcı, yetenekli ve bağımsız özellikleri en fazla yer verilen karakteristik özellikler olarak bulunmuştur. Yine her iki etkinlik kitabına bakıldığında yer verilen etkinlik sayılarında bir artış söz konusu olduğundan buna bağlı olarak bulunan karakteristik özelliklerde de bir artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

o *Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlardan hareketle aşağıdaki öneriler getirilebilir:*

1.Okul öncesi eğitim programının esneklik özelliğinden yararlanılarak karakter eğitimiyle ilgili yeni kazanımlar yazılarak mevcut eğitim programına eklenebilir. Ayrıca 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının analizi sonucunda çok fazla yer verilmeyen, saygı, sevgi, vatanseverlik gibi bazı evrensel değerlerle ilgili kazanımlara daha fazla yer verilebilir. Ayrıca dürüstlük, temizlik, arkadaşlık, barış gibi hiç yer verilmeyen karakteristik özellikler de programa kazanım ve göstergeler aracılığıyla eklenebilir.

2.Çocuklarda kazandırılmak istenen karakter özellikleri için, mevcut 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan kavramlara aylık eğitim planlarında yer verme durum çizelgesine ek olarak "karakter özelliklerine aylık eğitim planlarında yer verme durum çizelgesi" oluşturularak çizelge mevcut programa eklenebilir. Böylece oluşturulacak olan "karakter özelliklerine aylık eğitim planlarında yer verme durum çizelgesi" ile çocuklarda kazandırılması hedeflenen karakteristik özelliklerin de aylık olarak düzenli takibi yapılabilir.

3.Okul öncesinde kullanılan oyun gözlem formuna benzer bir "karakter gelişim formu" düzenlenerek mevcut okul öncesi eğitim programına eklenebilir. Karakter gelişim formu ile uygulayıcılar çocuklardaki karakteristik özelliklerle ilgili kazanımları takip edebilir ve sonuçlarını da aileler ile paylaşabilirler.

4.Okullarda karakter eğitimine yönelik yapılacak uygulamalarla ilgili ülke genelinde bir uygulama birliğinin de sağlanması açısından mevcut okul öncesi eğitim programına ek bir "karakter eğitimi uygulama yönergesi" hazırlanıp yayınlanabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akpınar, B. ve Özdaş, F. (2013). İlköğretimde değer eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: nitel bir analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), s.105-113.
- Aral, N. ve Kadan, G. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerler bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), s.113-131.
- Aral, N., Kandır, A. & Can Yaşar, M. (2011). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Yapa.
- Bennett, W. J. (1991). Moral literacy and the formation of character. In J. S. Binniga (Ed.), *Moral, character and civic education in the elementary school* (s.131-138). New York: Teachers College.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Close, F. (1997). The fundamentals of character education. *Social Studies Review*, 37 (1), s. 93-94.
- Ellis, Mrs. (1956). The education of character with hints on moral training, Spottiswoode & Co., London. [Electronic version]. http://books.google.com/books?as_q=TheE+of+Character+with+Hints+on+. (Erişim: 15/12/2018)
- Harned, P. J. (1999). Leading the effort to teach character in schools. *NASSP Bulletin*, 83(609), s.25-32. (ERIC Document Reproduction Service No: EJ594841).
- <http://www.eba.gov.tr/ekitap?icerik-id=6474> (Erişim:01/11/2018)
- <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> (Erişim: 01/06/2018)
- Koca, (1987). *İlkokul 1. sınıfa devam eden yedi yaşındaki çocukların ahlaki yargularını etkileyen bazı faktörler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Anabilim Dalı.
- MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, (2013). *Okul öncesi eğitim programı etkinlik kitabı*, Ankara.
- MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, (2018). *Okul öncesi etkinlik kitabı*, Ankara: Devlet Kitapları.
- Poyraz, H., & Dere H. (2011). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı.

Yazar, T. ve Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20. s.196-211.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

İletişim/Correspondence

Uzman Evrim KOCALAR

evrimkocalar27@gmail.com

Prof. Dr. Erdal BAY

erdalbay@hotmail.com